

HOREN, ZIEN EN ZWIJGEN ?

Ezechiël, 33,7-9

Romeinenbrief 13,8-10

Mattheus 18,15-20

Drie apen.

Misschien heb je ooit al de afbeelding gezien van de drie apen in een oude Japanse tempel. De ene houdt zijn handen voor zijn ogen, de tweede bedekt met zijn handen zijn oren, en de derde houdt ze voor zijn mond. *Ik heb niets gezien, ik heb niets gehoord, en ik zeg niets.* Leven en laten leven, weet je wel. En er zit ook wel waarheid in; samenleven zonder tolerantie is onmogelijk. De wijze spreuk die aan de basis ligt van afbeelding van de drie apen komt overigens van Confucius, niet de eerste de beste.

Vraag is echter hoever die verdraagzaamheid moet gaan. De feiten bewijzen het: de tolerantie kan omslaan in een extreemliberale mentaliteit zoals we die vandaag kennen in onze maatschappij. Dan zit iedereen op zijn eilandje met zijn eigen grote gelijk, om niets anders dan 'zijn ding' te doen, zonder zich iets van een ander aan te trekken. Dat is zeker geen liefde of verlangen naar waarheid, dat is *onverschilligheid*. En waarheid dreigt te degraderen tot een mening tussen de vele meningen. Het feit dat het evangelie tegen zulke onverschilligheid protesteert, is wel de diepste reden waarom de lezingen van zondag zo moeilijk te verteren zijn.

De schriftlezingen van volgende zondag tappen uit een heel ander vaatje. Profeten mogen niet zwijgen. Wie zwijgt, gaat niet vrijuit. De profeet Ezechiël zegt ons in de eerste lezing dat het zijn opdracht is om, in naam van Jahweh, de pijnlijke waarheid niet weg te moffelen. *Als hij zijn mond niet opendoet en de boosdoener niet waarschuwt voor zijn gedrag, dan sterft die boosdoener wel om eigen schuld, maar dan komt Jahweh ook het bloed van de falende profeet opeisen.* Wie bewust zwijgt over essentiële zaken die de hele gemeenschap aanbelangen, die liegt. Wie zwijgt, is medeplichtig.

Waarachtigheid en tact.

Maar hoe moet je dat dan wel doen? Ook bij het ontstaan van het evangelie in het Joods-christelijke milieu stelden de christelijke gemeenschappen zich de vraag hoe om te gaan met een christen die zich hardnekkig bleef vasthouden aan een foute ingesteldheid. Blijkbaar mag je niet zwijgen als er essentiële zaken op het spel staan. Het is je plicht om je mond open te doen. Maar dat spreken moet ingegeven zijn door de liefde. De profeet Ezechiël zelf zegde in het Oude Testament reeds dat hij spreekt in Godsnaam om hen te helpen. Dus: niet uit machtswil of om zelf in het zonnetje te staan, integendeel. Jeremia beklagt er zich over dat hij geroepen is om een vervelende vent te zijn. En het Evangelie van vandaag geeft ons enkele concrete vuistregels hoe met de fouten van anderen om te gaan. Handel met een tactvolheid die – kan het ook anders? - gebaseerd is op liefde. *Probeer het eerst onder vier ogen uit te praten. Als hij dan nog niet luistert, haal er dan nog een of twee personen*

bij. Als hij ook dan niet wil luisteren, leg dan het probleem voor aan de lokale gemeenschap. En als hij ook dan niet wil luisteren, beschouw hem dan als een heiden of een tollenaar.

Mattheus balanceert hier tussen voorzichtigheid en waarachtigheid. Langs de ene kant kan alleen de waarheid bevrijdend werken. Je moet en je mag niet zwijgen. Maar langs de andere kant klinkt uit de Evangelielezing van vandaag een grote bezorgdheid voor het incasservermogen van de mens. Wees tegelijkertijd waarachtig en voorzichtig, heb voldoende tact. Weet dat uw medemens altijd kwetsbaar is. En voor alles: geef hem weer een nieuwe kans.

De kwetsbare mens.

Hoe meer die basis aanwezig is, hoe meer dat uw kritiek ten gronde opbouwend is. Inderdaad, waarom hebben wij het meestal zo moeilijk met kritische opmerkingen van medemens? Allen kennen wij de angst om afgebroken te worden. De angst voor ontmaskering. De angst voor gezichtsverlies. De angst om de verantwoordelijkheid voor het eigen gedrag op te nemen. Het is die angst die overwonnen moet worden. De aanvaarding van terechte kritiek op het eigen gedrag is voor iedereen altijd een grote sprong of een klein sprongetje over die angst heen. Iets dat gemakkelijker wordt als we aan de andere zijde het respect, de tactvolheid, kortom: de liefde aanwezig weten die ons bekritiseert. *Spring maar, heb geen schrik. Aanvaard de kritiek. Al klinken mijn woorden misschien hard, het zijn geen wapens om je klein te krijgen.*

Paardenremedie ?

Ja maar, zal je dan misschien zeggen, de evangelielezing is toch niet mals voor mensen die uiteindelijk niet over de brug komen. Want mensen die na al uw voorzichtige pogingen nog altijd niet willen luisteren moeten volgens Matheus uiteindelijk beschouwd worden als heidenen of tollenaars. Is die uiteindelijke paardenremedie dan geen uitsluiting van mensen die hardleers zijn ? Geen verwerping, maar wel een liefde die tegelijkertijd durft beslissen en de andere zijn vrijheid gunt. *Beschouw hem dan als een heiden of een tollenaar, lees : als iemand die zichzelf uitsluit.* Laat hem de vrijheid om zijn weg buiten de gemeenschap te gaan. Ook al komt dat bij de betrokene misschien hard aan, en doet het jezelf ook pijn. Denk maar aan de manier waarop paus Franciscus de maffia heeft aangepakt. Want het moet duidelijk zijn: sommige levenshoudingen zijn onverzoenbaar met het christelijk geloof. Zo is het bv. uitgesloten om tegelijkertijd christen te zijn en lid van een zwaar criminele organisatie.

Frans Van Looveren.